

POTENCIJAL INVESTICIJSKIH CIKLUSA KOHEZIJSKIH FONDOVA OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA I GRAD ĐAKOVO

Vizjak, Maja

Source / Izvornik: **ZBORNİK RADOVA Kontinentalna Hrvatska: povijesni kontekst, aktualnosti i perspektive u budućnosti (1), 2023, 370 - 388**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:303:925533>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute for Migration Research - Institutional repository for storing papers and data sets](#)

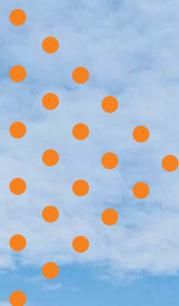
ZBORNIK RADOVA

**Kontinentalna Hrvatska:
povijesni kontekst, aktualnosti
i perspektive u budućnosti (1)**

CONFERENCE PROCEEDINGS

**Continental Croatia:
historical context, current affairs
and future perspectives (1)**

ZBORNİK RADOVA

Kontinentalna Hrvatska: povijesni kontekst, aktualnosti i
perspektive u budućnosti (1)

CONFERENCE PROCEEDINGS

Continental Croatia: historical context, current affairs
and future perspectives (1)

Izdavač:

ZNANSTVENI KONTEKST, obrt za znanstvenu i druge djelatnosti, vl. Danijel Knežević
Zagreb, Horvaćanska cesta 53A

Za izdavača:

dr. sc. Danijel Knežević

Suizdavači:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti,
Institut za istraživanje migracija

Glavni urednici:

Akademik Josip Bratulić
Zavod za znanstveni i umjetnički rad
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
u Đakovu

doc. dr. sc. Krešimir Dabo
Institut za istraživanje migracija

Pomoćnica glavnih urednika:

Maja Has, mag. oec.
CEPOR – Centar za politiku razvoja malih i
srednjih poduzeća i poduzetništva

Recenzenti:

prof. dr. sc. Pero Aračić, Zavod za znanstveni
i umjetnički rad Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti u Đakovu

dr. sc. Ilija Dogan, Katolički i bogoslovni
fakultet u Đakovu

doc. dr. sc. Dejan Gluvačević, Veleučilište
Edward Bernays

Lektura hrvatskog jezika:

Bernarda Lukić, mag. educ. croat.

Lektura engleskog jezika:

Barbara Kružić Jovičić, mag. educ. philol.
angl. et mag. educ. philol. croat.

Fotografije:

Marko Mihal

Naklada: 100 primjeraka

Grafičko oblikovanje i tisak:

Hardy, Đakovo

ISSN 2991-7921

Publishing company:

ZNANSTVENI KONTEKST, sole
proprietorship for academic and other
services owner Danijel Knežević
Zagreb, Horvaćanska cesta 53A

Publisher:

Danijel Knežević, PhD

Co-publishers:

Croatian Academy of Sciences and Arts,
Institute for Migration Research

Editors:

Academician Josip Bratulić
The Institute for Scientific and Artistic
Work in Đakovo Croatian Academy of
Sciences and Arts

Assistant Professor Krešimir Dabo
Institute for Migration Research

Assistant editor:

Maja Has, Master of Economics

Reviewers:

Full Professor Pero Aračić, Institute for
Scientific and Artistic Work in Đakovo,
Croatian Academy of Sciences and Arts

Ilija Dogan, PhD, Catholic Faculty of
Theology in Đakovo

Assistant Professor Dejan Gluvačević,
Edward Bernays University of Applied
Sciences

Proofreading for Croatian language:

Bernarda Lukić, Master of Education in
Croatian Language and Literature

Proofreading for English language:

Barbara Kružić Jovičić, Master of
Education in Croatian and English
Language and Literature

Photographs:

Marko Mihal

Circulation: 100 pieces

Graphic design and printing:

Hardy, Đakovo

ISSN 2991-7921

ZBORNİK RADOVA

Kontinentalna Hrvatska: povijesni kontekst,
aktualnosti i perspektive u budućnosti (1)

CONFERENCE PROCEEDINGS

Continental Croatia: historical context,
current affairs and future perspectives (1)

KONF

Zagreb, 2023.

Uredništvo se u radu pridržavalo uredničkih standarda prema Standardu uredničkog rada: uredničke odgovornosti i prava dostupnog na:

<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Znanost/ZnanstvenaInfrastruktura/Standard%20uredni%C4%8Dkog%20rada,%20uredni%C4%8Dke%20odgovornosti%20i%20prava.pdf>

Svi radovi dvostruko su recenzirani.

Autentičnost svih radova provjerena je programom za provjeru autentičnosti PlagScan.

The editorial team has adhered to editorial standards in accordance with the Standard of Editorial Work: editorial responsibilities and rights, available at:

<https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Znanost/ZnanstvenaInfrastruktura/Standard%20uredni%C4%8Dkog%20rada,%20uredni%C4%8Dke%20odgovornosti%20i%20prava.pdf>

All papers in the Proceedings underwent double review.

The authenticity of all papers in the Proceedings was ensured by the authentication program PlagScan.

ODBORI KONFERENCIJE

Programski odbor

prof. dr. sc. Pero Aračić

Zavod za znanstveni i umjetnički rad
Hrvatske akademije znanosti i
umjetnosti u Đakovu

prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar

Fakultet za odgojne i obrazovne
znanosti

doc. dr. sc. Marina Perić Kaselj

Institut za istraživanje migracija

doc. dr. sc. Damir Krešić

Institut za turizam

dr. sc. Sanja Tišma

Institut za razvoj i međunarodne
odnose

prof. dr. sc. Ivan Trojan

Filozofski fakultet u Osijeku

prof. dr. sc. Boris Crnković

Ekonomski fakultet u Osijeku

doc. dr. sc. Dejan Tubić

Veleučilište u Virovitici

prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić

Akademija za umjetnost i kulturu u
Osijeku

izv. prof. dr. sc. Dražen Barbarić

Filozofski fakultet u Mostaru

Ivan Štedul, v. pred.

Veleučilište u Karlovcu

izv. prof. dr. sc. Marko Turk

Veleučilište PAR

doc. dr. sc. Vlatka Ružić

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

doc. dr. sc. Branislav Šutić

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

dr. sc. Šime Vučetić

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

dr. sc. Valentina Vinšalek Stipić

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

COMMITTEES

Program Committee

Full Professor Pero Aračić

Institute for Scientific and Artistic Work
in Đakovo,

Croatian Academy of Sciences and Arts

Full Professor Emina Berbić Kolar

Faculty of Education, Osijek

Assistant Professor Marina Perić Kaselj

Institute for Migration Research

Assistant Professor Damir Krešić

Institute for Tourism

Sanja Tišma, PhD

Institute for Development and

International Relations

Full Professor Ivan Trojan

Faculty of Humanities and Social

Sciences, Osijek

Full Professor Boris Crnković

Faculty of Economics, Osijek

Assistant Professor Dejan Tubić

Virovitica University of Applied Sciences

Full Professor Helena Sablić Tomić

Academy of Arts and Culture in Osijek

Associate Professor Dražen Barbarić

Faculty of Humanities and Social

Sciences, Mostar

Ivan Štedul, Senior lecturer

Karlovac University of Applied Sciences

Associate Professor Marko Turk

PAR University of Applied Sciences

Assistant Professor Vlatka Ružić

The Polytechnic “Nikola Tesla” in Gospić

Assistant Professor Branislav Šutić

The Polytechnic “Nikola Tesla” in Gospić

Šime Vučetić, PhD

The Polytechnic “Nikola Tesla” in Gospić

Valentina Vinšalek Stipić, PhD

The Polytechnic “Nikola Tesla” in Gospić

Organizacijski odbor

dr. sc. Danijel Knežević

Predsjednik organizacijskog odbora

doc. dr. sc. Krešimir Dabo

Potpredsjednik organizacijskog odbora

doc. dr. sc. Maja Vizjak

Članica organizacijskog odbora

Maja Has, mag. oec.

Članica organizacijskog odbora

Ana Budmir, mag. pol.

Članica organizacijskog odbora

doc. dr. sc. Dejan Gluvačević

Član organizacijskog odbora

doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević

Članica organizacijskog odbora

Tihana Banko, mag. educ. philol. angl.

Članica organizacijskog odbora

izv. prof. dr. sc. Marinko Vuković

Član organizacijskog odbora

Organizing Committee

Danijel Knežević, PhD

Chairman of the Organizing Committee

Assistant Professor Krešimir Dabo

Vice-chairman of the Organizing Committee

Assistant Professor Maja Vizjak

Member of the Organizing Committee

Maja Has, Master of Economics

Member of the Organizing Committee

Ana Budmir, Master of Political Sciences

Member of the Organizing Committee

Assistant Professor Dejan Gluvačević

Member of the Organizing Committee

Assistant Professor Jasenka Kranjčević

Member of the Organizing Committee

Tihana Banko, Master of Education in English Language and Literature

Member of the Organizing Committee

Associate Professor Marinko Vuković

Member of the Organizing Committee

SADRŽAJ

PREDGOVOR	11
-----------	----

I. DEMOGRAFIJA I MIGRACIJE

1. IZOLIRANA I NESTALA BANIJSKA NASELJA	15
<i>Filip Škiljan, Ana Perinić Lewis, Lana Peternel</i>	
2. PASTORALNI PRIORITETI U DEMOGRAFSKI OPUSTOŠENOJ ĐAKOVAČKO-OSJEČKOJ NADBISKUPIJI	42
<i>Stanislav Šota</i>	
3. NATALITET I MORTALITET KAO UZROK MIGRACIJA I PROMJENA IDENTITETA U MIKROZAJEDNICI – STUDIJA SLUČAJA	72
<i>Marinko Vuković</i>	
4. OBRAZOVNI POTENCIJAL I OSOBNI POGLEDI NA KVALITETU ŽIVOTA ODESELJENOG STANOVNIŠTVA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE	92
<i>Mirko Lukaš, Mihael Puljić</i>	
5. MIGRACIJSKO I IDENTITETSKO ISKUSTVO U KNJIŽEVNOM RADU DUNJE OZANIC	111
<i>Ozana Ramljak, Katica Jurčević</i>	
6. STRANI RADNICI U HRVATSKOJ: PRIMJER VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE	123
<i>Ivana Vidak, Martina Kovačević, Barbara Golub</i>	

II. DRUŠTVO

1. POKAZATELJI RAZVIJENOSTI ZAPADNE SLAVONIJE	139
<i>Neven Garača, Zrna Garača, Denis Relota</i>	
2. DOSTUPNOST SOCIJALNIH USLUGA ZA STARIJE OSOBE U REPUBLICI HRVATSKOJ: ANALIZA PO ŽUPANIJAMA I REGIJAMA	156
<i>Danijel Knežević, Maja Has, Vinko Miličević</i>	
3. PROMICANJE DRUŠTVENIH VRIJEDNOSTI PREKO MEDIJA NA PRIMJERU RADIJA	169
<i>Silvija Londero Šimleša</i>	
4. NAČINI PROVOĐENJA SLOBODNOG VREMENA MLADIH U VUKOVARSKO- SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI: PROCJENA ZADOVOLJSTVA KVALITETOM I PREFERIRANI SADRŽAJI	181
<i>Krešimir Peračković, Mateo Žanić, Geran-Marko Miletić</i>	
5. POTENTIALS AND EXPERIENCES OF SPORTS TEAMS TO PARTICIPATE IN ALTERNATIVE INTERVENTIONS FOR CHILDREN IN CONFLICT WITH THE LAW	209
<i>Lana Petö Kujundžić, Etna Nikić, Irena Cajner Mraović</i>	

6. SOCIO-DEMOGRAPHIC PREDICTORS OF THE EXPECTATIONS OF THE INHABITANTS OF THE POŽEGA-SLAVONIA COUNTY FROM THE POLICE --- 228
Ivana Radić, Irena Cajner Mraović, Dario Pavić

III. EKONOMIJA I POSLOVNA EKONOMIJA

1. RAZINA FINANCIJSKE PISMENOSTI STUDENATA NA VELEUČILIŠTU U VIROVITICI ----- 249
Mladena Bedeković, Danijela Vakanjac, Anita Prelas Kovačević
2. INEFFICIENCIES AND STRUCTURAL CHANGE: HOW SPECIFIC IS CONTINENTAL CROATIA----- 263
Valerija Botrić
3. RAZVOJNI POTENCIJALI KOORDINACIJE U PANONSKOJ HRVATSKOJ ----- 285
Ana Budimir
4. DIGITAL TRANSFORMATION IN CROATIAN MEDIUM AND LARGE COMPANIES – REASONS, CHALLENGES AND ACHIEVEMENTS ----- 301
Žarko Kruljac
5. NIŠNI MARKETING I DRUŠTVENE MREŽE – KAKO STRATEŠKI KOMUNICIRAJU HRVATSKI BRENDOVI BEZALKOHOLNIH PIĆA ----- 323
Tomislav Kučina, Lucija Mihaljević, Krešimir Dabo
6. ANALIZA SUSTAVA FINANCIRANJA JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE U REPUBLICI HRVATSKOJ----- 344
Robert Matic
7. POTENCIJAL INVESTICIJSKIH CIKLUSA KOHEZIJSKIH FONDOVA: OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA I GRAD ĐAKOVO ----- 370
Maja Vizjak
8. ANALIZA SADRŽAJA NA DRUŠTVENIM MREŽAMA HRVATSKIH KORPORACIJA: JE LI PANDEMIJA BOLESTI COVID-19 UTJECALA NA PROMJENU KORPORATIVNE STRATEGIJE KOMUNICIRANJA NA DRUŠTVENIM MEDIJIMA? ----- 389
Marija Volarević Sršen

IV. KULTURA I KOMUNIKACIJE

1. UNESCO I HRVATSKA NEMATERIJALNA BAŠTINA – ANALIZA INFORMIRANOSTI GRAĐANA ----- 411
Krešimir Dabo, Paula Jukić, Marta Takahashi
2. IMPLIKACIJE POLITIKE KULTURNE BAŠTINE EUROPSKE UNIJE NA REGIONALNI ODRŽIVI RAZVOJ: REFLEKSIJE IZ KONTINENTALNE HRVATSKE ----- 433
Jeronim Dorotić

3. PRISUTNOST KULTURE U BRENDIRANJU HRVATSKE NA PRIMJERU PROMOTIVNIH VIDEOMATERIJALA HTZ-a ----- 455
Bernarda Jurić, Matilda Kolić Stanić, Marijana Togonal
4. MOGUĆNOST DECENTRALIZACIJE I FRAGMENTIRANOG PRODORA U KREATIVNE SEKTORE KONTINENTALNE HRVATSKE – STUDIJA SLUČAJA FESTIVAL DORA PEJAČEVIĆ----- 473
Josip Zelić

V. ODGOJ I OBRAZOVANJE

1. VAŽNOST STUDIRANJA NA ENGLISKOM JEZIKU U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ I ISPITIVANJE STAVOVA STUDENATA VISOKOG UČILIŠTA ALGEBRA ----- 492
Tihana Banko, Ana Lokas Čošković, Martina Stadnik
2. SURADNJA ŠKOLA I UDRUGA ZA DJECU S TEŠKOĆAMA: KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE PERSPEKTIVE ŠKOLSKIH PEDAGOGA ----- 520
Ana Blažević Simić, Maja Leskovar
3. NEMAMO VIŠE NI KUNE U DŽEPU, ALI IMAMO PARA – O (NE)USPJELOJ LEMATIZACIJI FRAZEOLOŠKIH SVEZA SA SASTAVNICOM KUNA ----- 543
Damir Mišetić
4. WE HAVE NEVER THOUGHT ABOUT IT BEFORE: CROATIAN VOCATIONAL TEACHERS' UNDERSTANDING OF (EUROPEAN) IDENTITY----- 557
Marko Turk, Siniša Kušić
5. ISKUSTVO I STAVOVI RODITELJA O VAŽNOSTI DJEČJIH IGRALIŠTA ----- 576
Antonija Vukašinović, Kristina Horvat, Bruno Matijašević

VI. POVIJEST

1. FIRST SIGNS OF APPEASEMENT OF OPEN HOSTILITY OF TEH COMMUNIST AUTHORITIES AGAINTS THE CATHOLIC CHURCH IN CROATIA BETWEEN 1957 AND 1960 ----- 595
Grgo Grbešić
2. DJELOVANJE I ZNAČAJ HRVATSKE CARINSKE SLUŽBE U PROCESU PROGLAŠENJA NEOVISNOSTI I USPOSTAVE POTPUNE TERITORIJALNE CJELOVITOSTI NA PODRUČJU KONTINENTALNE HRVATSKE ----- 623
Nenad Grgurica
3. PROSTORNO PLANIRANJE I TURIZAM SLAVONIJE – POVIJESNA ISKUSTVA ZA PLANIRANJE BUDUĆNOSTI ----- 647
Jasenka Kranjčević, Dina Stober
4. KARDINAL FRANJO KUHARIĆ I POJAM OPĆEGA DOBRA U HRVATSKOJ (1990. – 1997.)----- 665
Dubravka Petrović Štefanac

5. INTEGRATED MANAGEMENT OF MEDVEDNICA NATURE PARK----- 681
Martina Popijač, Martina Jurjević Varga, Stjepan Posavec, Silvija Zec
6. TVRDI GRAD (CASTRUM) PERNA----- 698
Krešimir Regan, Svebor Andrijević

VII. TURIZAM

1. BRENDIRANJE DESTINACIJE KAO AKTIVNOST TURISTIČKIH ZAJEDNICA:
PRIMJER SLAVONIJE ----- 727
Snježana Boranić Živoder
2. IZAZOVI UPRAVLJANJA TURISTIČKIM AKTIVNOSTIMA NA RIJEKAMA
U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA – SLUČAJ RIJEKE DRAVE -----743
Irena Bosnić, Božidar Jaković, Elizabeta Namjesnik
3. KORIŠTENJE HASHTAGOVA U TURISTIČKOJ PROMOCIJI NA PRIMJERU
TURISTIČKOG KLASTERA SLAVONIJA ----- 765
Dejan Gluwačević
4. DOPRINOS KULTURNO-POVIJESNE BAŠTINE RAZVOJU TURIZMA
NA RURALNOM PODRUČJU ----- 787
Barbara Golub, Božidar Jaković, Marina Gregorić
5. ULOGA MALIH OBITELJSKIH HOTELA U ODRŽIVOM RAZVOJU RURALNIH
PODRUČJA ----- 804
Sanela Grujo Vrkljan, Marcela Galeković
6. COMPETENCIES OF HOTEL MANAGERS IN THE REPUBLIC OF CROATIA ----821
Danijel Knežević
7. CURRENT STATE AND DEVELOPMENT POSSIBILITIES OF RURAL TOURISM IN
NORTHWESTERN CROATIA – COMPARISON EITH HUNGARIAN-CROATIAN
CROSS-BORDER COUNTIES ZALA AND SOMOGY ----- 837
Danijela Magdalenić, Marina Gregorić, Ante Rončević
8. PROMET I RAZVOJ ODRŽIVOG TURIZMA U KONTINENTALNOJ
HRVATSKOJ----- 861
Barbara Rudić, Erika Gržin
9. OBITELJSKI SMJEŠTAJ KONTINENTALNE HRVATSKE: STAVOVI
IZNAJMLJIVAČA O UPRAVLJANJU KVALITETOM ----- 876
Renata Tomljenović, Zrinka Marušić, Damir Krešić
10. STAVOVI POSJETITELJA SLAVONIJE O ORGANIZACIJI VINSKIH
DOGAĐAJA ----- 894
Dejan Tubić, Martina Kovačević, Ivana Vidak Teskera
11. UNAPREĐENJE KVALITETE OBITELJSKOG SMJEŠTAJA ----- 910
Ana-Marija Vrtodušić Hrgović

POTENCIJAL INVESTICIJSKIH CIKLUSA KOHEZIJSKIH FONDOVA: OSJEČKO- BARANJSKA ŽUPANIJA I GRAD ĐAKOVO

Pregledni rad

Maja Vizjak

Institut za istraživanje migracija
Trg Stjepana Radića 3
Zagreb
maja.vizjak@imin.hr

Sažetak

Strateški razvoj preko projektnih aktivnosti programa za razvoj fondova EU-a najveći je investicijski ciklus u povijesti Hrvatske. Kohezijskom politikom Europska komisija je Operativnim programima Konkurentnosti i kohezije potaknula rast gospodarstva i stimulirala otvaranje novih radnih mjesta. Temelji za procjenu investicijskih programa su analiza socioekonomskog stanja te detektiranje prepreka za rast i razvojne potrebe. Korištenjem ovih fondova ubrzat će se proces rasta i održivog razvoja čime će se uravnotežiti gospodarski i društveni status potreban za osiguravanje kvaliteta življenja. Cilj je ovoga rada analiza projekata kroz kohezijske fondove u Osječko-baranjskoj županiji i gradu Đakovu te posljedični gospodarsko-demografski učinci u okruženju promatrane regije. Osječko-baranjska županija je na šestom mjestu po ukupnim alokacijama. U Osječko-baranjskoj županiji najvažnije se investiralo u sektor poljoprivrede, IT sektor i razvoj kontinentalnog turizma dok se u gradu Đakovu investiralo u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima te na projekte obnove energetske učinkovitosti. Znanstveni doprinos ovoga rada očituje se u detekciji učinaka dosadašnjih raznih čimbenika te razmatranju daljnjih razvojnih strategija.

Ključne riječi: Europski fond za regionalni razvoj, Operativni program Konkurentnost i kohezija, Osječko-baranjska županija, grad Đakovo

INVESTMENT CYCLES OF COHESION FUNDS: OSIJEK-BARANJA COUNTY AND THE CITY OF ĐAKOVO

Abstract

Strategic development through project activities of the program for the development of EU funds, the largest investment cycle in the history of Croatia. With the Cohesion Policy, the European Commission's Competitiveness and Cohesion Operational Programs stimulated the growth of the economy and stimulated the creation of new jobs. The basis for evaluating investment programs is the analysis of the socioeconomic situation and the detection of obstacles to growth and development needs. By using these funds, the process of growth and sustainable development will be accelerated, which will balance the economic and social status needed to ensure the quality of life. The aim of this work is the analysis of projects through cohesion funds in Osijek-Baranja County and the city of Đakovo, as well as the demographic and economic effects in the environment of the observed region. Osijek-Baranja County is in sixth place in terms of total allocation. In the Osijek-Baranja County, the most important investments were made in the agricultural sector, the IT sector and the development of continental tourism, while in the city of Đakovo, investments were made in production in small and medium-sized enterprises and in energy efficiency renovation projects. The scientific contribution of this work is manifested in the detection of the effects of various factors so far and the consideration of further development strategies.

Keywords: European Fund for Regional Development, Competitiveness and Cohesion Operational Program, Osijek-Baranja County, Đakovo city

1. UVOD

Kohezijska politika sufinancira projekte od regionalno gospodarskog značaja. Investicije su najvažniji pokretač gospodarskog rasta, a za posljedicu će imati produktivnost i bolji životni standard s ciljem smanjenja razlika u stupnju razvijenosti regija što će spriječiti daljnju demografsku devastaciju slabije razvijenih krajeva. Istraživačko pitanje ovoga istraživanja odnosi se na analizu najznačajnijih investicija, a one su se realizirale Operativnim programom

Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. te realnim učinkom na demografske čimbenike. Osječko-baranjska županija jedna je od takvih regija te bilježi negativni migracijski saldo, broj stanovnika opada te je negativan prirodni prirast. U Osječko-baranjskoj županiji najvažnije su se investicije u novije vrijeme odnosile na sektor poljoprivrede, IT sektor i razvoj kontinentalnog turizma. Na području županije osnovano je više od 80 poduzetničkih zona dok je iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. prihvaćeno za realizaciju 576 projekata. U gradu Đakovu Operativnim programom Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. najviše investicija bilo je u usmjereno prema ulaganjima u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima te na projekte obnove energetske učinkovitosti gdje je ukupno prihvaćeno za realizaciju 49 projekata. Prema provedenoj anketi građani Đakova podržavaju investicije u gospodarstvo te su održavanje komunalnog sustava ocijenili kao najboljom, a privlačenje stranih ulagača najgorom kategorijom. Veliki strateški projekt koji se planira u gradu Đakovu jest digitalna transformacija Smart City Đakovo kako bi se javni sektor efikasnije približio svojim uslugama građanstvu i poduzetništvu. Prema istraživanju Analiza digitalne spremnosti Hrvatskih gradova provedenom 2019., gdje je Đakovo promatran u kategoriji manjih gradova (do 50 000 stanovnika), prema indeksu digitalne spremnosti nalazi se na 10. mjestu, prema participaciji građana u odlučivanju nalazi na 2. mjestu dok je prema mjerenju dostupnost i otvorenost gradskih podataka ocijenjen s 0 bodova. Prema dostupnost i kvaliteta e-usluga građanima prema kategorijama gradova, kao i prema udjelu administrativnih postupaka prema stupnju digitalizacije, Đakovo je na dnu ljestvice u kategoriji manji gradovi. U kategorijama moguće je pokrenuti postupak online i cijeli postupak se odvija online Đakovo nije zastupljeno. Projekt digitalne transformacije imat će veliki doprinos u daljnjem razvoju grada, a nove strateške ciljeve potrebno je razvijati ovisno o postignućima prethodnih. Učinci dosadašnjih aktivnosti nisu bili dovoljni da zadrže i privlače stanovništvo, stoga ove regije bilježe negativne gospodarsko-demografske čimbenike. Metodologija korištena u istraživanju je analiza kvantitativnih značajki, analizom statističkih podataka pri čemu se uspoređuju vrijednosti i parametri vrijednosnih značajki.

2. OPERATIVNI PROGRAM KONKURETNOST I KOHEZIJA

Republici Hrvatskoj kao članici Europske unije na raspolaganju su Strukturni instrumenti – Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond i Kohezijski fond. Operativni program Konkurentnost i kohezija – OPKK temeljni je programski dokument kojim se provodi kohezijska politika. Sufinan-

cira se iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF), a njegova se strategija temelji na koncentraciji ulaganja s ciljem smanjenja razlika u stupnju razvijenosti regija u EU-u te poboljšanju životnog standarda. Prioritetna su područja ona koja su trajno gospodarski i demografski narušena te ona s niskom gustoćom naseljenosti kao što su otoci, pogranični krajevi i planinske regije. Europski fond za regionalni razvoj ima dva glavna cilja, i to ulaganje u rast i zapošljavanje jačanjem tržišta rada i regionalnog gospodarstva te europska teritorijalna suradnja, u cilju jačanja prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje unutar EU-a.

Tijekom programskog razdoblja 2014. – 2020. Europska je unija za svoju kohezijsku politiku dodijelila više od 350 milijardi EUR, tj. 32,5 % ukupnog proračuna EU-a za to razdoblje. EFRR-u je dodijeljeno približno 199 milijardi EUR od čega 9,4 milijarde EUR za europsku teritorijalnu suradnju i 1,5 milijardi EUR posebne dodjele sredstava za najudaljenije i slabo naseljene regije. U manje razvijenim regijama može se financirati do 85 % troškova projekta dok se u tranzicijskim regijama može financirati do 60 % troškova projekta, a u razvijenijim regijama do 50 %. U razdoblju od 2014. do 2020. glavni su prioriteti: istraživanja i inovacije, informacijske i komunikacijske tehnologije, mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) te promicanje gospodarstva s niskom emisijom ugljika (Kolodziejski, 2022).

Kohezijski fond osnovan je u svrhu jačanja ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije u interesu promicanja održivog razvoja državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku od 90 % prosjeka EU-a. Kohezijski fond je u razdoblju 2014. – 2020. u okviru Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) pružio potporu u iznosu od 11,3 milijarde EUR za projekte prometne infrastrukture s europskom dodanom vrijednosti (Kolodziejski, 2022). U programskom razdoblju 2014. – 2020. i 2021. – 2027. podupiru se projekti potpore: ulaganja u okoliš, uključujući područja povezana s održivim razvojem i energijom te izgradnjom i izgradnja transeuropske mreže u okviru prometne infrastrukture. Članice koje su povukle najviše sredstava u razdoblju 2014. – 2020. su: Poljska s 23 207,9 milijuna EUR, Rumunjska 6 934,9 milijuna EUR, Češka 6 258,9 milijuna EUR, Mađarska 6 025,4 milijuna EUR (Portal Europske komisije za otvoreni pristup podacima o ESIF-u, 2017).

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije zaduženo je za pripremu Programa Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027. i Integriranog teritorijalnog programa 2021. – 2027. Dodijeljena sredstva iz Kohezijskog fonda za razdoblje 2014. – 2020. iznosila su 2 559,5 milijuna EUR dok je za program Konkurentnost i kohezija 2021. – 2027. predviđen fond od 38,6 milijardi kuna, a za Integrirani teritorijalni program 2021. – 2027. fond je 11,5 milijardi kuna (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2022). Re-

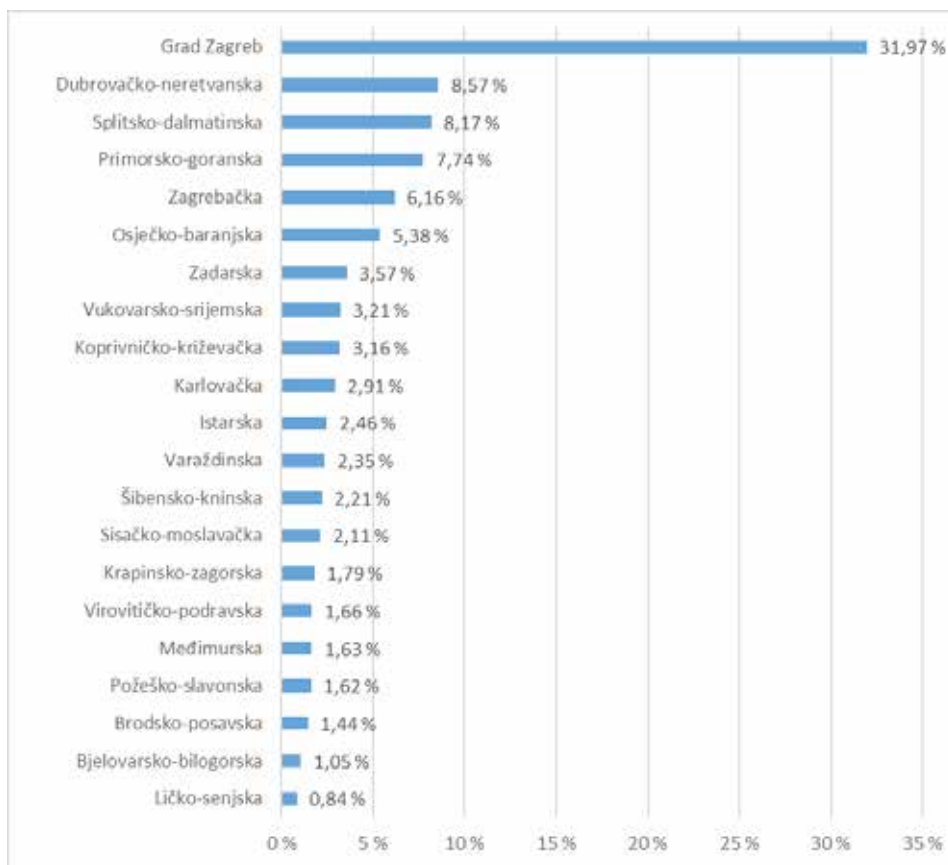
publika Hrvatska je za financijsko razdoblje 2014. – 2020. kao prioritete odredila sljedećih šest područja: inovativno i konkurentno poslovno i istraživačko okruženje, energetska učinkovitost, obnovljivi izvori energije i zaštita prirodnih resursa, održiva i moderna prometna i mrežna infrastruktura, povećanje sudjelovanja na tržištu rada i podizanje razine kvalitete obrazovnog sustava, smanjenje siromaštva i socijalna uključenost, potpora kvaliteti i učinkovitosti sustava javne uprave i pravosuđa (internetska stranica Konkurentnost i kohezija – InterMedia Projekt).

Republika Hrvatska je od pristupanja Europskoj uniji do 30. lipnja 2022. uplatila u europski proračun oko 4,37 milijardi eura, odnosno oko 32,92 milijardi kuna, dok je u istom razdoblju Republici Hrvatskoj iz europskog proračuna uplaćeno 12,76 milijardi eura, odnosno oko 96,19 milijardi kuna. U okviru OPKK-a iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF) na raspolaganju je ukupno 6,83 milijardi eura od čega 4,7 milijardi eura iz EFRR-a i 2,13 milijardi eura iz KF-a. Kada se tome pridoda nacionalno sufinanciranje, ukupna vrijednost iznosi 8,02 milijardi eura (Izješće o korištenju europskih strukturnih i investicijskih fondova, 2022).

3. INVESTICIJSKI CIKLUSI KROZ KOHEZIJSKE FONDOVE NA PRIMJERU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Konkurentnosti regija temelje se na snažnom lokalnom gospodarstvu zajednice i poduzeća, a ostvaruje se prepoznavanjem, poticanjem i upravljanjem razvojnim potencijalima datog područja. Budući da našu zemlju konstantno prati negativan migracijski saldo treba znatnije posegnuti za sredstvima programa kohezije. Cilj je razvijanje poduzetničke klime ovakvim investicijskim ciklusima. Što je lokalna sredina manje okrenuta poduzetnicima, veća je i želja za napuštanjem toga kraja. Grafikon 1 daje prikaz rasprostranjenosti projekata prema županijama u RH u projektom razdoblju 2014. – 2020. Osječko-baranjska županija je s 5,38% na šestom mjestu po ukupnim alokacijama gdje prednjači grad Zagreb zbog resursa, kapaciteta i potražnje samoga tržišta.

Grafikon 1. Grafički prikaz geografske rasprostranjenosti projekata u okviru shema dodjele bespovratnih sredstava Operativnog programa Konkurentnost i kohezija od početka provedbe do kraja izvještajnog razdoblja 30. lipnja 2022.

Izvor: Izvješće o korištenju europskih strukturnih i investicijskih fondova, 2022.

U Osječko-baranjskoj županiji najvažnije su se investicije u novije vrijeme odnosile na sektor poljoprivrede, IT sektor i razvoj kontinentalnog turizma. Na području županije osnovano je više od 80 poduzetničkih zona. U tijeku su investicije od 145 milijuna kuna u dva regionalna centra kompetentnosti u županiji, započela je izgradnja Gospodarskog centra Osijek u vrijednosti od 355 milijuna kuna, u provedbi je projekt IT park Osijek u vrijednosti od 36 milijuna kuna, 2023. Otvoren je Regionalni distribucijski centar za voće i povrće u vrijednosti od 101 milijuna kuna (Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijal, 2021). Detekcija problema ukazuje na nedostatak radnika s potrebnim znanji-

Broj tvrtki među 1000 najvećih po ukupnim prihodima u Hrvatskoj	48	41	41	-	43
Inozemna izravna ulaganja (FDI)	32,0 mil EUR	11,8 mil EUR	30,9 mil EUR	8,2 mil EUR	- 15,6 mil EUR

Izvor: Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijal 2021./2022.

Tablica 2. Unutarnje migracije u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

Doseljeni		Odseljeni		Preseljeno stanovništvo unutar županije		Saldo migracije među županijama
Ukupno	Iz druge županije	Ukupno	U drugu županiju	Među naseljima istoga grada/općine	Među gradovima/općinama iste županije	
4 694	1 313	4 941	1 560	1 116	2 265	- 247

Izvor: Migracije stanovništva RH u 2021. (2022).

Tablica 3. Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo u Osječko-baranjskoj županiji u 2021. godini

Doseljeni		Odseljeni		Saldo ukupne migracije	Saldo migracije među županijama	Saldo migracije s inozemstvom
Ukupno	Iz inozemstva	Ukupno	U inozemstvo			
2 589	1 267	3 802	2 242	- 1 222	- 247	- 975

Izvor: Migracije stanovništva RH u 2021. (2022).

ma, vještinama i kompetencijama što je sve izraženiji problem županije. Tablica 1 prikazuje opće pokazatelje demografskog i gospodarskog stanja županije po godinama gdje zamjećujemo kontinuirani pad broja stanovništva, negativan prirodni prirast te negativan migracijski saldo. Migracijski saldo s drugim županijama 2008. – 2017. godine kumulativno u Osječko-baranjskoj županiji iznosi – 5.883. Na dnu ljestvice je Vukovarsko-srijemska županija s – 8.958, Brodsko-posavska s – 7.137 i Sisačko-moslavačka s – 5.948. Migracijski saldo s inozemstvom 2008. – 2017. godine kumulativno u Osječko-baranjskoj županiji iznosi – 11.9563. Ukupne migracije u 2021. godini prikazane su u tablicama 2 i 3. Na dnu ljestvice je Sisačko-moslavačka županija s – 12.952 (Demografski podaci po županijama, 2019). Investicije su u novije vrijeme značajne te broj poduzetnika raste, no i dalje se gospodarski učinci ne prelijevaju na opće demografske pokazatelje. Najviše investicija Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. bilo je usmjereno prema razvoju malog i srednjeg poduzetništva, no učinci nisu dovoljni da zadržavaju i privlače stanovništvo. Broj zaposlenih, promatrano zadnjih 20 godina, blago raste, dok broj nezaposlenih u istom periodu drastično pada zbog pojačanog migracijskog salda što je razvidno iz tablice 4.

Tablica 1. Opći pokazatelji demografskog i gospodarskog stanja u Osječko-baranjskoj županiji 2016./2020.godini

Pokazatelji	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Broj stanovnika	290.412	283.035	277.277	272.673	269.511
Prirodni prirast stanovništva	– 1.418	– 1.519	– 1.547	– 1.622	– 2.108
Broj odseljenog stanovništva	5.744	7.233	5.717	5.040	3.543
Saldo ukupne migracije	– 3.952	– 5.460	– 3.542	– 2.557	– 948
Saldo migracije s inozemstvom	– 3.112	– 4.496	– 2.756	– 1.844	– 704
Saldo migracije s drugim županijama	– 840	– 964	– 786	– 713	– 244
Broj poduzetnika	4.764	5.103	5.551	5.787	5.869

Tablica 4. Statistički podatci o zaposlenosti/nezaposlenosti te neto/bruto plaći u Osječko-baranjskoj županiji po godinama 2002./2021.

Godina	Ukupno zaposleni	Ukupno nezaposleni	Neto plaća (euro)	Bruto plaća (euro)
2002.	80 860	38 745	438	605
2003.	81 928	35 742	470	648
2004.	88 028	33 860	488	677
2005.	88 174	34 368	515	714
2006.	91 738	32 363	535	746
2007.	94 569	30 214	572	805
2008.	97 203	27 423	611	862
2009.	94 134	28 673	625	880
2010.	86 733	34 724	634	887
2011.	87 035	34 724	649	902
2012.	86 146	35 700	665	925
2013.	80 960	38 221	674	936
2014.	77 092	40 208	667	927
2015.	76 556	35 221	686	939
2016.	77 220	31 245	683	934
2017.	79 391	26 346	717	969
2018.	81 436	21 900	740	1005
2019.	83 462	17 834	761	1038
2020.	85 426	17 202	799	1089
2021.	87 076	17 645	-	-

Izvor: Analiza autora iz podataka Statistika u nizu, Zaposleni prema spolu po županijama (2022).

Iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. u Osječko-baranjskoj županiji prihvaćeno je za realizaciju 576 projekata, a tablica 5 prikazuje one najveće. Najviše investicija bilo je usmjereno prema razvoju malog i srednjeg poduzetništva te obnovi energetske učinkovitosti. Podjela projekata prema prioritetnim osima s brojem projekata:

001 – Generičko ulaganje u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima – 219 projekata

- 013 – Obnova energetske učinkovitosti javne infrastrukture, demonstracijski projekti i mjere potpore – 98 projekata
- 014 – Obnova energetske učinkovitosti postojećih stanova, demonstracijski projekti i mjere potpore – 44 projekta
- 017 – Gospodarenje kućanskim otpadom (uključujući smanjivanje količine, odvajanje, mjere recikliranja) – 31 projekt
- 072 – Poslovna infrastruktura za MSP-ove (uključujući industrijske parkove i pogone) – 21 projekt
- 055 – Ostala socijalna infrastruktura koja doprinosi regionalnom i lokalnom razvoju – 19 projekata
- 064 – Procesi istraživanja i inovacija u MSP-ovima – 19 projekata
- 066 – Napredne usluge potpore za MSP-ove i grupe MSP-ova – 15 projekata
- 043 – Infrastruktura čistog gradskog prometa i promicanje – 14 projekata
- 018 – Gospodarenje kućanskim otpadom (uključujući mehaničku biološku obradu, termalnu obradu, spaljivanje i mjere odlaganja) – 12 projekata
- 094 – Zaštita, razvoj i promicanje javnih kulturnih resursa i resursa naslijeđa – 10 projekata
- 121 – Priprema, provedba, praćenje i inspekcija – 10 projekata
- 060 – Aktivnosti istraživanja i inovacija u javnim istraživačkim centrima i centrima kompetencije uključujući umrežavanje – 8 projekata
- 056 – Ulaganje u infrastrukturu, kapacitete i opremu u MSP-ovima izravno povezanim s aktivnostima istraživanja i inovacija – 7 projekata
- 010 – Obnovljiva energija: solarna energija – 6 projekata
- 020 – Pružanje vode za ljudsku uporabu (ekstrakcija, obrada, skladištenje i distribucijska infrastruktura) – 5 projekata
- 095 – Razvoj i promicanje javnih kulturnih usluga i usluga naslijeđa – 5 projekata
- 087 – Prilagodba mjerama borbe protiv klimatskih promjena i sprečavanje i upravljanje rizicima povezanim s klimom – 4 projekta
- 091 – Razvoj i promicanje turističkog potencijala prirodnih područja – 4 projekta
- 053 – Zdravstvena infrastruktura – 3 projekta
- 068 – Energetska učinkovitost i demonstracijski projekti u MSP-ovima i mjere potpore – 3 projekta
- 070 – Promicanje energetske učinkovitosti u velikim poduzećima – 3 projekta
- 049 – Obrazovna infrastruktura za visoko obrazovanje – 2 projekta
- 089 – Sanacija industrijskih područja i onečišćenog zemljišta – 2 projekta
- 050 – Obrazovna infrastruktura za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i učenje odraslih – 2 projekta
- 011 – Obnovljiva energija: biomasa – 1 projekt
- 016 – Visokoučinkovita kogeneracija i centralizirano grijanje – 1 projekt

- 021 – Vodno gospodarstvo i očuvanje pitke vode – 1 projekt
- 022 – Obrada otpadnih voda – 1 projekt
- 041 – Unutarnji plovni putovi i luke – 1 projekt
- 044 – Pametni prometni sustavi – 1 projekt
- 058 – Infrastruktura za istraživanje i inovacije – 1 projekt
- 059 – Infrastruktura za istraživanje i inovacije – 1 projekt
- 061 – Aktivnosti istraživanja i inovacija u privatnim istraživačkim centrima uključujući umrežavanje – 1 projekt
- Zaštita i poboljšanje biološke raznolikosti, zaštita prirode i zelena infrastruktura – 1 projekt

4. INVESTICIJSKI CIKLUSI I PLAN RAZVOJA GRADA ĐAKOVA

U gradu Đakovu broj stanovništva kontinuirano opada (tablica 5). Promatrajući zaposlenost zadnjih desetak godina evidentan je veliki pad broja zaposlenih 2013., a tek 2018. godina opet se izjednačuje s prethodnim razdobljem i nakon toga se kreće oko 5 600 što je prikazano u tablici 6. Promatrano zadnjih desetak godina, Đakovo bilježi negativan migracijski saldo, a najveći broj stanovništva migrira u inozemstvo (tablica 7). Najveće investicije su iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija, a veliki projekt koji se planira jest digitalna transformacija Smart City Đakovo kako bi se javni sektor efikasnije približio svojim uslugama građanstvu i poduzetništvu. Građani Đakova podržavaju investicije u gospodarstvo.

Tablica 5. Broj stanovništva u gradu Đakovu po godinama 2011./2021.

2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
27 721	27 659	27 551	27 238	26 865	26 433	25 813	25 412	25 063	24 853	23 470

Izvor: Analiza autora iz Gradovi i općine u statistici, statistika u nizu (2023)

Tablica 6. Zaposleni u pravnim osobama u gradu Đakovu po godinama 2011./2021.

2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
5 215	5 617	4 670	4 836	4 815	4 559	5 185	5 684	5 620	5 520	5 502

Izvor: Analiza autora iz Gradovi i općine u statistici, statistika u nizu (2023)

Tablica 7. Doseljeno i odseljeno stanovništvo u gradu Đakovu po godinama 2011./2021.

Godina	Doseljeni				Odseljeni			
	Ukupno	Iz drugoga grada/općine iste županije	Iz druge županije	Iz inozemstva	Ukupno	U drugi grad/općinu iste županije	U drugu županiju	U inozemstvo
2011.	366	130	116	39	393	101	182	29
2012.	313	107	91	44	408	112	179	46
2013.	359	141	134	17	446	142	202	45
2014.	393	140	130	40	643	151	244	165
2015.	446	184	127	56	731	142	237	273
2016.	325	126	89	54	665	120	212	277
2017.	354	123	102	53	868	104	199	489
2018.	456	153	101	91	793	123	351	427
2019.	427	156	106	96	697	132	205	291
2020.	461	139	132	127	530	91	144	232
2021.	437	115	122	129	525	107	167	180

Izvor: Analiza autora iz Gradovi i općine u statistici, statistika u nizu (2023)

Investicije iz kohezijskih fondova predstavljaju plan za razvoj grada Đakova. Definirani su ključni strateški ciljevi, uspostavljeni referentni okvir i platforma koja će pratiti pokazatelje. Na razini Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. najviše investicija bilo je usmjereno prema ulaganjima u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima te na projekte obnove energetske učinkovitosti. U gradu Đakovu ukupno je prihvaćeno za realizaciju 49 projekata, a tablica 9 prikazuje one najveće. Podjela projekata prema prioritetnim osima s brojem projekata:

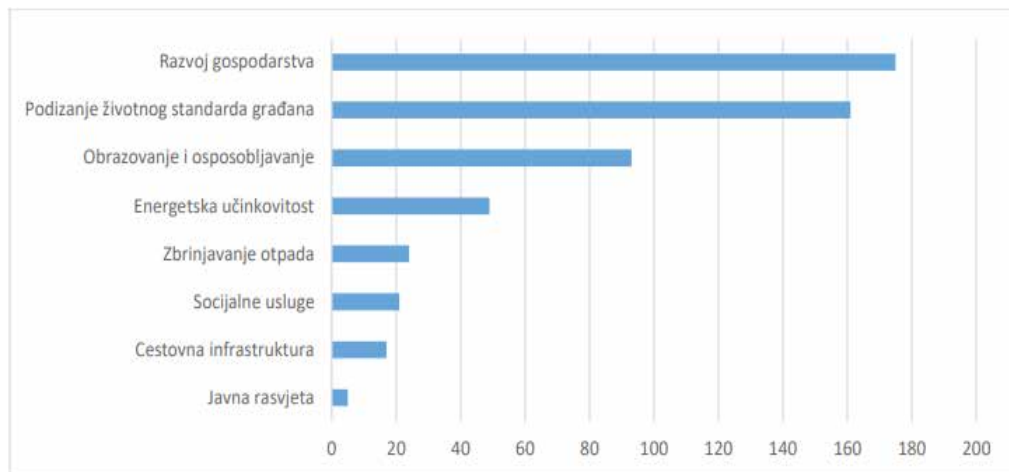
- 001 – Generičko ulaganje u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima – 24 projekta
- 014 – Obnova energetske učinkovitosti postojećih stanova, demonstracijski projekti i mjere potpore – 8 projekata

- 010 – Obnovljiva energija: solarna energija – 4 projekta
- 013 – Obnova energetske učinkovitosti javne infrastrukture, demonstracijski projekti i mjere potpore – 4 projekta
- 017 – Gospodarenje kućanskim otpadom – 3 projekta
- 018 – Gospodarenje kućanskim otpadom – 1 projekt
- 020 – Pružanje vode za ljudsku uporabu – 1 projekt
- 022 – Obrada otpadnih voda – 1 projekt
- 055 – Ostala socijalna infrastruktura koja doprinosi regionalnom i lokalnom razvoju – 1 projekt
- 064 – Procesi istraživanja i inovacija u MSP-ovima – 1 projekt
- 095 – Razvoj i promicanje javnih kulturnih usluga i usluga naslijeđa – 1 projekt

S ciljem utvrđivanja referentnog okvira i rađenja platforme pokazatelja propitani su stavovi građana anketiranjem. Anketa je rađena u svrhu identifikiranja stavova i potreba građana. Propitani su stavovi o trenutnom viđenju grada Đakova te o daljnjim očekivanjima građana u kojem ga smjeru treba voditi. Na anketno pitanje *Odaberite 3 područja u koja bi, po Vašem mišljenju, grad Đakovo trebao koncentrirati svoja ulaganja?* najviše ispitanika, njih 63% (između 36 i 45 godina) te 60 % (između 26 i 35 godina), izjasnilo se da treba investirati u razvoj gospodarstva te u podizanje životnog standarda građana (graf 2).

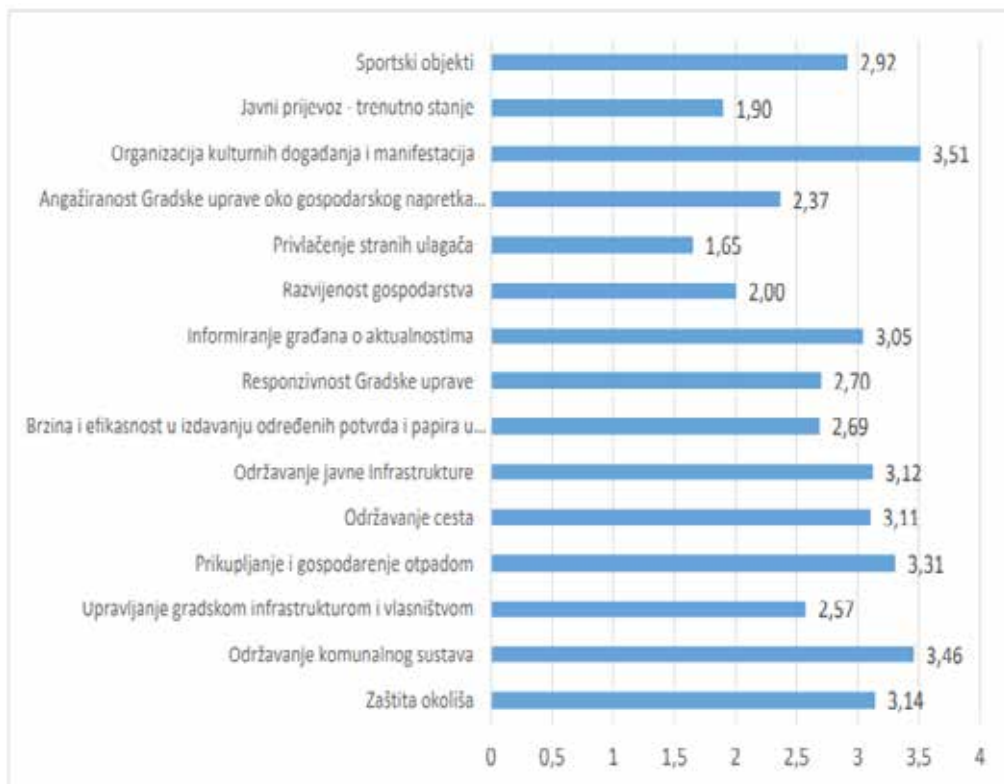
Graf 2. Rezultati ankete o budućem razvoju grada Đakova, 2020. godine

Izvor: Smart city Đakovo, 2020.

Anketni ispitanici zadovoljavajućim su ocijenili sve segmente gradskog sustava te su najbolje ocijenili održavanje komunalnog sustava, a najgore privlačenje stranih ulagača (graf 3).

Graf 3. Rezultati ankete zadovoljstvo građana različitim segmentima gradskog života, 2020. godine

Izvor: Smart city Đakovo, 2020.

U sljedećem razdoblju planira se koncept razvoja pametnog grada ulaganjem u infrastrukturu i nove tehnologije. Detektiran je nedostatak digitalizacije poslovnih procesa i procesa odlučivanja dok bi se provedbom ovoga projekta objedinjavale i organizirale baze podataka. Osnovni je cilj bolje vođenje grada te ostvarenje privlačnijeg mjesta za život građanima. Koncept pruža nov pristup strategiji razvoja grada na osnovu razvoja tehnologija, inovacija i kreativnosti kako bi se povećala konkurentnost grada. Ciljevi koje ova strategija želi ostvariti su (Smart city Đakovo, 2020):

1. stvaranje digitalnog ekosustava grada za sve njegove korisnike
2. korištenje digitalnih tehnologija za sveobuhvatni razvoj gospodarstva
3. korištenje pametnih rješenja za održivi razvoj i očuvanje okoliša
4. korištenje pametnih rješenja za razvoj Đakova kao „grada po mjeri čovjeka”.

Ovi ciljevi su u strategiji razrađeni kroz 11 prioriteta, 22 mjere i 44 indikativne aktivnosti, sve s ciljem kako bi se osigurali preduvjeti za stvaranje Pametnog grada Đakova, a naglasak je stavljen na stvaranje digitalnog ekosustava grada. Digitalna transformacija javnog sektora usmjerena je na agilnost i vidljivost procesa, organizacija i ljudi. Digitalna transformacija javne uprave u fokusu ima korisnike, a time se daje na dodatnoj vrijednosti koju uprava pruža građanima. Digitalna transformacija proces je s više faza. Kada se uvede, potrebno je detektirati potrebu za promjenama, anticipirajući nova rješenja i tehnološke mogućnosti te raditi na stalnom unaprjeđivanju setova usluga i načina komunikacije uprave s građanima. Značajan pomak u organizacijskoj kulturi ključan je katalizator procesa digitalne organizacije. Prema istraživanju Analiza digitalne spremnosti hrvatskih gradova provedenom 2019. promatrano je 20 najvećih gradova koji su podijeljeni u 3 skupine; veći (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek), srednji (Zadar, Velika Gorica, Slavonski Brod, Pula, Karlovac) i manji gradovi. Grad Đakovo promatran je u kategoriji manjih gradova (do 50 000 stanovnika) te su u istoj kategoriji Sisak, Varaždin, Šibenik, Dubrovnik, Bjelovar, Kaštela, Samobor, Vinkovci, Karlovac i Vukovar. Prema indeksu digitalne spremnosti gradova promatrajući sve gradove RH, Đakovo se nalazi na 19. mjestu, na 1. mjestu je Rijeka, 2. Zagreb i 3. Pula. Prema indeksu digitalne spremnosti gradova Đakovo se nalazi u kategoriji manji gradovi na 10. mjestu s 18,64 bodova, na 1. mjestu je Sisak s 40 bodova, na 2. mjestu je Dubrovnik s 37,37 bodova, na 3. mjestu je Varaždin s 37,36 bodova. Prema participaciji građana u odlučivanju prema kategorijama na gradove, Đakovo se nalazi na 2. mjestu u kategoriji manjih gradova s 41,67 bodova, a na 1. mjestu je Sisak s 58,33 boda. Prema mjerenju dostupnost i otvorenost gradskih podataka prema kategorijama gradova, Đakovo je dobio 0 bodova, kao i Šibenik, Samobor, Vinkovci, Koprivnica. Prema dostupnost i kvaliteta e-usluga građanima prema kategorijama gradova, Đakovo je na dnu ljestvice u kategoriji manji gradovi. Prema istraživanju udjela administrativnih postupaka prema stupnju digitalizacije, Đakovo je na dnu u kategoriji manjih gradova u kategoriji potrebno je s ispisanim obrascem doći u ured. U kategorijama moguće je pokrenuti postupak online i cijeli postupak se odvija online Đakovo nije zastupljen. Kada se sagledavaju komunikacijski kanali između gradske uprave i građana prema kategorijama gradova, Đakovo je najagilniji na mediju YouTube kanal gdje se nalazi

na indeks ljestvici manjih gradova pri sredini s 46,51 bod, gdje su Sisak 2 62,21 bod te Varaždin s 58,33 boda na prva dva mjesta (Analiza digitalne spremnosti Hrvatskih gradova, 2019).

Prema istraživanju koje provodi Udruga Glas poduzetnika (UGP) o lakoći poslovanja u pojedinim gradovima i općinama, grad Đakovo nije zastupljen na ljestvici promatranih gradova od ukupno njih 25. Gradovi su rangirani prema tome kako se odnose prema privatnom sektoru, posebno malom i srednjem poduzetništvu, provođenjem ankete među poduzetnicima (UGP, Indeks lakoće poslovanja, 2023).

5. ZAKLJUČAK

Investicije su najvažniji pokretač gospodarskog rasta, a za posljedicu će imati produktivnost i bolji životni standard. Ulaganja na području gospodarstva, infrastrukture i nove tehnologije mijenjaju način života u datom području. Lokalni razvojni prioriteti definiraju se dokumentima županijskih razvojnih strategija gdje je važan partnerski pristup. Prilikom razmatranja apsorpcijskih kapaciteta razvidno je da veći gradovi prednjače u projektima zbog raspoloživih resursa. U Osječko-baranjskoj županiji, kao i u gradu Đakovu, bilježi se negativan migracijski saldo posljednje desetljeće. Broj zaposlenih u Osječko-baranjskoj županiji zadnjih deset godina lagano raste dok je u gradu Đakovu približno isti. Najveće su investicije iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. u Osječko-baranjskoj županiji, jednako kao i u gradu Đakovu, bile usmjerene prema razvoju malog i srednjeg poduzetništva te u obnovu energetske učinkovitosti. U sljedećem razdoblju planira se projekt digitalizacija i razvoj pametnih rješenja, Smart city Đakovo, razvoj grada po mjeri čovjeka, što je dobra ideja jer Đakovo kao grad jako loše kotira na ljestvici gradova prema digitalizaciji i korištenju pametnih rješenja što će olakšati administrativne radnje i time ubrzati poslovne procese. Kumulativno gledano investicijski ciklusi nisu zaustavili migracije iz toga kraja. Strateška ulaganja kroz kohezijsku politiku regionalnog razvoja nastavljaju se i dalje u novom programskom razdoblju od 2021. do 2027. što će svakako biti značajno za daljnju analizu. Svako novo kohezijsko razdoblje donosi i nove ciljeve, ovisno o postignućima prethodne. Jačanje konvergentnosti i regionalne konkurentnosti uvijek je osnova za planiranje kohezijske politike. Takvi infrastrukturni projekti omogućavaju pametan, održiv i uključiv rast hrvatskog gospodarstva ispunjavanjem ciljeva Strategije Europe.

LITERATURA

1. Analiza digitalne spremnosti Hrvatskih gradova (2019). Apsolon, preuzeto s https://apsolon.com/wp-content/uploads/2019/04/test_compressed.pdf
2. Demografski podaci po županijama (2019). Hrvatska gospodarska komora, preuzeto s <https://www.hgk.hr/documents/demografija-po-zupanijama-konacno5c41d3cf80bb7.pdf>
3. Gradovi i općine u statistici, statistika u nizu (2023). Državni zavod za statistiku, Zagreb, preuzeto s <https://podaci.dzs.hr/hr/statistika-u-nizu/>
4. Izvješće o korištenju europskih strukturnih i investicijskih fondova (2022). Vlada Republike Hrvatske, preuzeto s <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2022/Prosinac/178%20sjednica%20VRH/178%20-%2013.docx>
5. Kolodziejski, M. (2022). Europski parlament, Informativni članci o EU, preuzeto s <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/95/europski-fond-za-regionalni-razvoj-efrr->
6. Konkurentnost i kohezija – InterMedia Projekt, preuzeto s <https://intermediaprojekt.hr/2017/09/10/op-konkurentnosti-kohezija/>
7. Migracije stanovništva RH u 2021. (2022). Državni zavod za statistiku, Zagreb, preuzeto s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29030>
8. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU (2022). Višegodišnji financijski okvir – Kohezijska politika 2021.-2027. preuzeto s <https://razvoj.gov.hr/vijesti/4966>
9. Popis projekata u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014-2020, preuzeto s <https://strukturnifondovi.hr/popis-operacija/>
10. Portal Europske komisije za otvoreni pristup podacima o ESIF-u (2017). preuzeto https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_3.1.3.pdf
11. Smart city Đakovo (2020). Strategija zavoja pametnoga grada Đakova, preuzeto s <file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Strategija%20razvoja%20pametnog%20Grada%20akova.pdf>
12. UGP - Indeks lakoće poslovanja (2023). Koji gradovi i općine su najbolji u hrvatskoj, a koji najgori za poduzetnike, preuzeto s <https://www.glaspoduzetnika.hr/blog-ugp-a/ugp-indeks-lakoce-poslovanja-koji-gradovi-i-opcine-su-najbolji-u-hrvatskoj-a-koji-najgori-za-poduzetnike->
13. Zaposleni prema spolu po županijama (2022). Statistika u nizu, Državni zavod za statistiku, Zagreb, preuzeto s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/31515>
14. Županije – razvojna raznolikost i gospodarski potencijal 2021./2022. (2021). Hrvatska gospodarska komora, preuzeto s <https://hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2021-f-web61e92db81b50d.pdf>

Prilog

Tablica 1. Najveći projekti u Osječko-baranjskoj županiji iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Ukupni prihvatljivi izdaci dodijeljeni operaciji	Naziv korisnika	Naziv operacije	Kategorija intervencije s kodom
271.578.968,00 kn	Dvorac d.o.o.	Projekt vodoopskrbe i odvodnje Valpovo – Belišće	060
244.330.965,03 kn	JU Lučka uprava Osijek	Izgradnja terminala za pretovar rasutih tereta u luci Osijek	058
214.058.760,00 kn	Gradski prijevoz putnika d.o.o.	Modernizacija tramvajske infrastrukture na području grada Osijeka	060
213.851.627,05 kn	Đakovački vodovod d.o.o.	Poboljšanje vodnokomunalne infrastrukture aglomeracije Đakovo	060
200.679.737,00 kn	Vodovod-Osijek d.o.o.	Projekt poboljšanja vodnokomunalne infrastrukture grada Osijeka – Faza II	060

060 - Aktivnosti istraživanja i inovacija u javnim istraživačkim centrima i centrima kompetencije uključujući umrežavanje

058 - Infrastruktura za istraživanje i inovacije (javna)

Izvor: Analiza autora iz Popisa projekata u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Tablica 2. Najveći projekti u gradu Đakovu iz *Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Ukupni prihvatljivi izdaci dodijeljeni operaciji	Naziv korisnika	Naziv operacije	Kategorija intervencije s kodom
213.851.627,05 kn	Inspecto d.o.o.	Inspecto Lab - Centar za laboratorijska ispitivanja u području agroekologije, hrane i predmeta opće uporabe	001
175.653.809 kn	Ancona grupa d.o.o.	Proizvodno-inteligentna, energetska održiva tvornica budućnost	001
24.855.557,2 kn	Inspecto d.o.o.	Optimizacija poslovnih procesa tvrtke Inspecto d.o.o. uvođenjem IKT rješenja	001
18.233.212,42 kn	Libro	Jačanje konkurentnosti obrta Libro ulaganjem u informacijsko-komunikacijske tehnologije	001
15.245.054,02 kn	Tehno-elektro	Jačanje konkurentnosti poduzeća Tehno-elektro	001
8.600.048,65 kn	Saga dizajn	Jačanje konkurentnosti obrta Saga Dizajn kroz opremanje i proširenje djelatnosti	001

001 - Generičko ulaganje u proizvodnju u malim i srednjim poduzećima – MSP

Izvor: Analiza autora iz Popisa projekata u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.